

POROČILO O RAZSTAVI STUDENIŠKI SAMOSTAN V LUČI OBNOVITVENIH POSEGOV

Oktobra 2025 je bila v prostorih nekdanjega samostana v Studenicah odprta panojska razstava *Zidovi naše preteklosti, temelji naše prihodnosti – Studeniški samostan v luči obnovitvenih posegov*, ki predstavlja rezultate raziskav in obnovitvenih del na studeniškem samostanskem kompleksu, ki je eden najpomembnejših sakralnih spomenikov v Sloveniji ter osrednji kulturni spomenik v občini Poljčane. Razstava je bila pripravljena v okviru projekta *Dnevi evropske kulturne dediščine*.

Razstavo sta pripravili **dr. Simona Kostanjšek Brglez**, vodja projekta revitalizacije studeniškega samostana, in **Alenka Zupan**, odgovorna konservatorica za samostan z Zavoda za varstvo kulturne dediščine Slovenije, OE Maribor. Nastala je v sodelovanju z Zavodom za varstvo kulturne dediščine Slovenije, Slovenskim konservatorskim društvom, Občino Poljčane in Zadrugo Živo gnezdo.

Sistematična obnova samostana se je pričela v devetdesetih letih 20. stoletja. Po prekinitvi obnove na prelomu tisočletij so obsežna obnovitvena dela potekala med letoma 2022 in 2025.

Med posegi so bili najdeni številni elementi, ki so prispevali k boljšemu in celovitejšemu razumevanju razvoja kompleksa skozi stoletja ter njegovi zgodovinski, arhitekturni in umetnostni podobi.

Obnova studeniškega samostana je rezultat tesnega in uspešnega sodelovanja med vsakokratnim lastnikom samostana (na začetku 21. stoletja je

bila to Nadškofija Maribor, od konca leta 2021 mariborsko podjetje Enertec) in Zavodom za varstvo kulturne dediščine Slovenije (ZVKDS). Prav tako poteka zgledno sodelovanje med lastniki, ZVKDS in Župnijo Studenice, ki kontinuirano obnavlja nekdanjo samostansko, sedaj župnijsko cerkev sv. Treh kraljev, ki je v lasti Rimskokatoliške cerkve in je fizično del samostanskega kompleksa. Studeniški samostanski kompleks velja za zgleden primer celovite in strokovno vodene obnove, ki pa še zdaleč ni zaključena. Razstava na panojih predstavlja potek gradbenih, konservatorskih in restavratorskih del skozi desetletja ter najpomembnejša odkritja.

Postavitev na šestih panojih kronološko in tematsko predstavi posamezne faze obnove – od prvih sanacijskih posegov in arheoloških raziskav do najnovejših stabilizacijskih in konservatorsko-restavratorskih del. Posebna pozornost je namenjena spoznanjem, ki so nastala neposredno med posegi in so pomembno dopolnila razumevanje gradbene zgodovine samostana.

Razstava izpostavlja interdisciplinarni značaj sodobnega varstva dediščine, saj so pri obnovi sodelovali konservatorji, arheologi, restavratorji, statiki in drugi strokovnjaki. Hkrati opozarja na pomen sodelovanja med stroko, lastnikom in lokalnim okoljem, brez katerega dolgoročna prenova tako zahtevnega spomenika ne bi bila mogoča.

Vodilo razstave je bilo približati strokovno delo javnosti ter pokazati, da je ohranjanje in varovanje kulturne dediščine kompleksen in dolgotrajen proces, ki vključuje raziskovanje,

vrednotenje, iskanje ustreznih rešitev, usklajevanje različnih pogledov, odločanje, postopno obnovo in končno tudi njeno predstavitev javnosti. Razstava *Studeniški samostan v luči obnovitvenih posegov* pomeni pomemben pri-

spevek k strokovni in javni predstavitvi prenove studeniškega samostana.

Primož Rajh,
Zgodovinsko društvo dr. Jožeta
Koropca Slovenska Bistrica